

ÍNDIX

Pròleg.....	9
Introducció	13

I part. Vivència

Capítol 1. La Carla.....	17
Capítol 2.....	21
Dimarts 13 de juliol: la notícia.....	21
Capítol 3.....	25
Dimecres 14 de juliol: la mort de la Carla	25
Capítol 4.....	29
Dijous 15 de juliol: al tanatori.....	29
Capítol 5.....	31
Divendres 16 de juliol: l'enterrament	31
Capítol 6.....	35
Dissabte 17 de juliol: l'endemà de l'enterrament	35
Capítol 7. Expliquem la mort de la Carla als nens.....	37
La mare de l'Aitana explica.....	37
La mare de l'Arnau diu... ..	40
La mare de la Paula conta.....	42
La mare de l'Eneko comenta.....	45
La mare de la Paula aporta.....	46
Capítol 8. La vida continua. Actes en record de la Carla.....	49
Primer acte.....	49
Segona realitat.....	50
Tercera realitat.....	51
Quart acte.....	51
Tots units per la Carla, amb la Carla i la seva família.....	52
Cinquè acte	53
Sisè acte.....	53
Capítol 9. A l'escola sense la Carla.....	55

II part. Teoria i valors

Capítol 10. Com explicar la mort als nens.....	61
Com acostumen a reaccionar els nens d'aquesta edat?	63
Capítol 11. Vivència del dol: de la pràctica a la teoria.....	65
Capítol 1	65
Capítol 2	68
Capítol 3	71
Capítol 4	75
Capítol 5	77
Capítol 6	80
Capítol 7	81
Capítol 8	89
Capítol 9	92
Capítol 12. Valors extrets de l'experiència	93
L'amistat	94
La intimitat	94
La paciència	95
El perdó	96
La serenitat.....	97
El coratge	97
L'esforç	97
La tendresa.....	98
La confiança.....	99
La sinceritat.....	99
La compassió.....	100
Capítol 13. Epíleg	103
Annex.....	107
Guió aniversari Carla.....	109
Bibliografia.....	111

PRÒLEG

És molt possible, lectora, lector, que amb aquest llibre tinguis una experiència de lectura diferent, entre tendra i trista, però profundament commovedora... És allò amb què m'he trobat jo mateix. Tot el que es diu en aquestes planes que segueixen és la narració calidoscòpica d'una mort; d'una tristíssima i dolorosíssima mort: la desaparició d'una nena i la seva conversió en un estel llampeguejant en el cel nocturn. Mai no m'havia jo trobat amb uns textos que em parlessin a l'oïda i al cor d'una tragèdia viscuda, penosament real i tan intensament sofrida. S'hi explica com van viure aquesta tragèdia les persones que eren —i que són encara— pròximes a la Carla, la nena estel.

La mort no només és inevitable; és, també, la cara obscura de la vida mateixa. Ens resistim a mirar la creu d'aquesta moneda —la vida— que és el regal que ens ha estat donat per dret de naixença; però el cert és que la creu fa completa la dimensió de l'obsequi. Ara bé, admesa aquesta paradoxa, tot en nosaltres es rebel·la contra la falç que sega una vida infantil, tot just apuntant —verda i tendra— damunt del guaret de la terra. Res no sembla —no és, de fet— tan injust com el traspàs d'una criatura. L'infant és net de culpa, innocent davant del món; no mereix cap càstig ni ha de pagar cap pena... La d'un infant, és una carn pura que conté un esperit pur. Pot, doncs, la mort condemnar un ésser així de blanc, així de niví, així de brillant? Però la mort no és pas conseqüència de la culpa, ni un càstig per res que hàgim fet. És, simplement, un caprici malèvol i sovint traïdor, desgraciadament inevitable. I de qui és, aquest caprici? Potser de la carn viva... Potser dels déus que ens regalen l'alè... Potser del destí que és imprès en les nostres cèl·lules. Quan el destí es desperta tan aviat i s'enduu una criatura, aquest traspàs és dolorosíssim de viure, insofrible per al cor. D'això parlen les narracions que vénen.

En la superfície del llibre hi ha les històries viscudes de les persones que han estimat la petita Carla: amigues i amics d'infantesa, pares i mares companys dels progenitors de la nena... Totes són històries escrites amb la salabor de les llàgrimes; narracions de l'esquinçament que causa la mort d'una nena amada.

Un xiscl de dolor, greu, agut, llarg. Són narracions fetes des del record pròxim d'aquelles hores tremendes en què la notícia del sofriment de la Carla i de l'esperança fràgil dels seus pares colpia les ànimes, i de les hores posteriors a la tragèdia... Narracions que expliquen actituds adultes, que recorden els gestos de les criatures entristides, que expressen la incomprensió general i l'abatiment de tothom, la rebel·lió, la indignada ràbia, la profunda commiseració...

Però si en la superfície d'allò que ara som a punt de llegir hi ha el que acabo d'explicar, en les capes intermèdies de la lectura hi ha una font de múltiples dolls que no paren de rajar tendresa. Una font inesgotable d'aigua dolça d'amor, de delicadesa, de solidaritat... I també d'esperança i de resurrecció. En l'interior de les paraules de cada narració hi ha l'expressió d'una tendror tenaç, obstinada; d'un amor arrelat i rotund; d'una compassió convertida en carícia, en adoració, en emoció pura i en pura solidaritat. Una font que raja sensibilitat a doll i que dóna, a doll, la més generosa companyia a qui la necessita per poder seguir respirant amb dignitat. Una font de noblesa en cada narració del llibre! De rebel·lia contra la dama de negre, sí, i de còlera, però —per això mateix— de dignitat humana.

La menuda Carla batega en cada mirada dels infants que van ser la seva companyia i la seva complicitat en els jocs. El cor de la Carla és trèmul en cada paraula que en diuen els adults que la van conèixer i que van estimar-la. La vida de la Carla s'expandeix en l'evocació que, per a ella i per als seus pares, en fan les amistats que escriuen en aquestes planes. Aquesta és la dimensió interna del llibre que sostens, lectora amiga, lector amic, amb les teves mans: una lliçó coral d'amor.

La mort és impotent davant de la tendresa humana; és vençuda per les armes de l'amor. Mai no desapareix ningú que hagi estat estimat: la simple evocació recupera tota la vivor de qui ens va, aparentment, deixar i l'aproxima tant com pròxima sentíem la persona quan n'acaronàvem la pell o en pentinàvem els cabells. La mort és massa covarda per poder guanyar la tendresa, la profunda estima, en combat lleial!

Crec, lectora, lector, que acabo de referir-me a la definitiva lliçó d'aquest llibre esplèndid. Una lliçó que serà consol dels pares de la Carla i reconfort de qui va tenir a prop aquesta nena de quatre anys, rossa de cabells i d'ulls clars i vivaços. Però igualment serà útil per a tots els altres —entre els quals m'incloc jo mateix— que no hem tingut la fortuna de conèixer la nena que protagonitza aquestes tendrors escrites. Perquè el llibre ens ajuda a superar l'abatiment del dolor, a traspasar les reixes de

la pena; perquè aquest llibre —potser sense voler-ho— resulta que conté el viàtic de l'esperança, del renaixement, de la força immensa, indeturable, de l'amor. En el combat entre la mort i l'amor (s'assemblen tant, els mots, que esgarrifa de pensar-hi) qui guanya sempre, quan n'hi ha hagut, és el darrer: l'amor. És l'amor que ha fet de la menuda Carla un estel cap on van, ara, els globus ingràvids que deixen anar els seus amics i les seves amigues, elevant paraules afectuoses per a ella, l'amiga sempre present. Les paraules puguen lligades en els fils que uneixen el cel i la terra.

Francesc PANÉ

INTRODUCCIÓ

Lleida, 9 de juny de 2012

Estimada Alèxia,

Avui és el teu dia. Un dia en el qual tu ets l'única i exclusiva protagonista. Però has de permetre'm que, en aquest moment, tingui un record molt especial per la teva germana Carla.

Tu encara no ho saps però ella forma i formarà part de la teva vida perquè ella és la teva raó de ser, perquè la seva mort, a tu et va donar la vida.

Alèxia, la mort de la teva germana va ser el cop més dur que poden donar-li mai a una mare, la seva absència m'ofegava i m'oprimia el cor i la ment, però, a la vegada, la tranquil·litat que em donava el fet que la Carla havia estat tan feliç i havia disfrutat tant de cada minut que havia viscut em feia tirar endavant per poder lluitar i aconseguir el mateix amb l'Elena. Des d'aleshores dues coses m'empenyen: per una banda, donar-vos les mateixes oportunitats que li vam donar a ella i, per una altra, no permetre que caigui en l'oblit, mantenint-la viva en el cor i en la ment de tots aquells que la conegueren. Per això el teu pare i jo te'n parlarem, t'explicarem el que feia, com era, amb la finalitat que arribis a parlar-ne amb la mateixa pau i naturalitat amb què ho fa la teva germana Elena.

Parlar de la Carla m'omple el cor, de la mateixa manera que m'enorgulleix parlar de tu i de l'Elena. El seu record se'm fa sempre present i m'acompanya allà on vagi, també aquí avui. Ella és present en el vostre somriure, la vostra mirada, els vostres gestos, a l'escola, a casa, als meus viatges.

Alèxia, has de saber que en aquest dur i costós camí no he estat sola, moltíssima gent m'ha ajudat: la família, els amics, els companys, els amics i amigues de la Carla i les seves famílies, l'escola, l'Anna M. i els nostres companys i companyes del grup de dol, però, sobretot, les meves cosines, a qui agraeixo que continuïn amb els seus fills i filles, nebots i nebodes la tasca que jo he començat: parlar-los de la Carla i deixar-los que en parlin amb naturalitat i llibertat. Però qui ha estat clau en aquesta ajuda

han sigut la meva germana i les meves amigues, preocupant-se en tot moment pel meu estat d'ànim, atentes i en alerta davant qualsevol canvi i, sobretot, en les dates assenyalades, donant-me la mà i aixecant-me quan era necessari i mantenint viu l'esperit de la Carla en els seus fills i filles.

Alèxia i Elena, els pares que teniu no són ni seran mai els que va tenir la Carla; ara teniu uns pares més lluitadors, amb uns valors renovats, amb una nova visió de la vida, que ploren, que riuen, que estan feliços i també tristos i, sobretot, agraïts. Agraïts amb la vida per haver-nos donat la Carla, per haver pogut gaudir d'ella i amb ella de la manera com ho vam fer durant gairebé cinc anys.

Agraïts a la vida per haver-te tingut a tu, Elena, en aquells durs moments i haver estat capaços de notar la teva presència. Gràcies per fer-nos alçar cada dia i tirar endavant.

Agraïts a la vida per la teva arribada, Alèxia, i haver retrobat la il·lusió.

Marcos i Mònica

CAPÍTOL 1

LA CARLA

L'1 de novembre de l'any 2005 va ser un dia molt important en les vides del Marcos i la Mònica; per fi, després de molts anys d'amor i de nou mesos d'espera, naixia a l'hospital Arnau de Vilanova de Lleida la seva filla Carla, un bebè sa i ple de vida.

Tota la família celebrava amb molta alegria la seva arribada. Per a alguns era la primera néta, per a d'altres la primera neboda; per als seus pares la primera filla, i això la feia, si més no, encara més especial.

El temps passava molt de presa i cada dia tot era nou per a ella i per als seus pares, tot estava per estrenar i això d'estrenar fa molta il·lusió. El seu primer Nadal, les seves primeres rialles, les primeres dents, el seu primer any, les seves primeres passes...

Sense pressa però sense pausa, la Carla anava creixent i s'anava convertint en una nena preciosa.

Els seus cabells daurats, que sempre li queien a la cara, enlluernaven les mirades com un mantell de sol i en ells lluien, moltes vegades, llaços de tots colors recollint una frondosa cua que viatjava d'un cantó a l'altre, al ritme de les seves petjades.

Els seus ulls del color de la mel, petits, ametllats i molt eixerrits, l'ajudaven a descobrir cada dia coses noves i sorprenents. Una mirada dolça, innocent i un somriure enèrgic carregat d'alegria clamava als quatre vents que la Carla era una nena molt feliç.

La seva panxeta rodona i prominent donava un toc de personalitat i simpatia al seu aspecte físic.

Alegre, satisfeta, sociable, graciosa, simpàtica, carinyosa, trapella, independent; vergonyosa i prudent en algunes ocasions, impersuadible i caparruda en d'altres, són alguns dels adjectius que amb el pas del temps anirien conformant les qualitats i els defectes d'un caràcter que fa totes les persones úniques i irrepetibles.

A la Carla li agradava la música, la natació, els gossos i els cavalls; anar al restaurant, disfressar-se de princesa; els entrepans de tonyina en escabetx de la seva iaia, el color rosa... i xalava a Port Aventura envoltada de personatges fantàstics i divertides atraccions.

En els seus records quedarien aquelles vacances que el Marcos i la Mònica van decidir passar a Eurodisney, on la princesa preferida de la Carla, la Bella Dorment, sortia de la televisió per convertir-se en un personatge real. Màgia i encanteri, espectacle i majestuositat omplen la memòria d'aquells dies.

A punt de complir els dos anys, la Carla s'iniciava en l'apassionant món escolar, i amb una motxilla carregada d'il·lusió, d'emoció i de curiositats aterrava a l'escola bressol Lemer Nursery on l'esperava un curs amb un grapat de noves experiències.

Entre paraules com pink, blue, yellow es barrejaven divertides cançons, molt d'afecte i llargues estones d'aprenentatges i jocs. De retorn, es va emportar bones amistats amb nens i nenes que l'estimaven i unes mestres que avui la recorden i la tenen en molta estima.

El setembre de l'any 2008, després de passar-se tot l'estiu en remull amb la seva tieta Natàlia a les piscines del Club Natació Lleida, la Carla debutava com a nova alumna de l'escola Ciutat Jardí. Un moment transcendent en la seva vida i en la de moltes altres persones per tot el que això va suposar, pels vincles que es van crear, per les noves relacions que van sorgir i per l'enorme pinya que es va formar.

En ple procés d'adaptació a la nova escola (tot just havia passat una setmana) es convertia en la protagonista de la notícia: l'Elena entrava triomfal en la família Rufas Qui. El 22 de setembre al matí, després de deixar la Carla a l'escola, la Mònica i el Marcos es dirigiren satisfets cap a l'hospital; el part de la seva segona filla havia començat. El naixement de l'Elena atorgava a la Carla, de manera veloç, el títol de germana gran. L'endemà, penjada a la porta de la seva aula, hi havia una fotografia acompanyada d'una frase en la qual es llegia: "La Carla ha tingut una germaneta."

Lluny de causar-li problemes, la Carla estava encantada de la vida amb l'Elena. Sempre havia estat una nena molt canallera, molt marassa. Li agradava agombolar els més petits de la colla i tenia algunes lluites amb la seva mare quan aquesta li volia fer entendre que no podia estar tota l'estona damunt dels nadons; ni agafant-los, ni portant-los d'ací d'allà.

El curs de P3 ens va regalar moments molt bonics. Moments per aprendre, moments per escoltar, moments per divertir-nos, moments per fer les paus, moments per estimar-nos. Moments... Molts moments per recordar.

I el dia a dia i les preocupacions comunes i les afinitats i els lligams que sorgeixen entre les persones sense forçar res, va

fer que es forgés quelcom més que un grup classe i van acabar florint unes boniques amistats.

El món de la Carla, el de la seva família i el de les seves amistats avançava amb absoluta normalitat. I així, sense massa sobresalts, bufàvem espelmes de pastissos d'aniversari, acudíem a les activitats extraescolars, batejàvem la Mariona, el Xavier, l'Elena i la Martina, explicàvem contes, celebràvem el final de curs amb un sopar de germanor, preparàvem unes extraordinàries vacances a Menorca, sopàvem a la terrassa del club després de passar la tarda a la piscina... Un milió de plans plens de convivència i diversió que ens han deixat precioses fotografies carregades de felicitat.

Vam encetar P4 amb algunes novetats. La primera, molt important: tenien nova senyoreta, la Gisela. També canviaven d'aula, ja no eren els petits i les petites de l'escola; ara eren els mitjans i les mitjanes. Hi havia nous ambients per aprendre moltes coses, les obres de l'escola s'havien acabat. I el més emocionant de tot, era que es tornaven a veure, després de molts dies de vacances, tots els infants de la classe per continuar creant moments, els seus moments.

A banda de les activitats escolars, el grup que havíem format pares i nens cada cop estava més cohesionat. Es notava que ens sentíem a gust els uns amb els altres i vam començar a engrescar-nos i a preparar sortides fora de l'horari escolar.

Com a cloenda de l'any 2009 l'estimadíssima tieta de la Carla, la Natàlia, donava a llum el seu fill Gerard. Per fi un nen entrava a formar part de la família Qui Casals que per tradició estava governada per dones.

Mentre la innocència, la il·lusió i l'alegria de la Carla es mantenien intactes, la família de la Mònica patia profundament la llarga malaltia del seu pare, l'estimat Juanito —era així com l'anomenaven les persones que el coneixien.

La Mònica i la Natàlia —les seves filles— i la Montse —la seva dona— van estar al seu costat sumant esforços i temps perquè el seu estimat pare i el seu estimat espòs visqués reconfortat fins al final. El iaio de la Carla moria el dia 15 de febrer de 2010 i entrüstia la vida de tots els seus.

Immersos en la pena de la pèrdua d'un ésser volgut, la Mònica i el Marcos es topaven cara a cara amb la mort i s'enfrontaven a les grans preguntes: com, quan i per què li explicarien a la seva filla, una nena de quatre anys, que mai més no veuria al seu avi. No sabien com fer-ho, no tenien eines, no ho havien fet mai això; i no tenien cap manual d'instruccions.

Com s'explica la mort d'una persona a una criatura? Què se li diu? Quins detalls se li dóna? Quins detalls es maquillen o s'ometen? La Mònica i el Marcos no ho tenien clar. I van decidir esperar, s'ho havien de preparar.

Però ara, que ja sabem que els nens i les nenes perceben tot el que els envolta —fins i tot la mort i la tristor—, entenem que la Carla es va adonar d'allò que succeïa molt abans que ningú li ho expliqués.

Havien passat molt pocs dies, quan un matí la Carla va anar al llit dels seus pares i va preguntar pel iaio. La Mònica li va explicar el que havia passat.

—I jo, mamà, quan em moriré?

—Quan seràs velleta. Falta molt per això!

La mort del Juanito va fer que durant un temps els nens i les nenes de la classe de la Carla parlessin de la mort: es feien preguntes, tenien dubtes i curiositats, que comentaven a l'escola, amb la senyoreta, i a casa amb els pares.

Quin curs aquest de P4!!! Us puc assegurar que la Carla el va gaudir i el va viure amb intensitat. Va viatjar a San Sebastián, on el seu pare i uns amics van córrer una maratón. Va impregnar-se de la màgia d'un espectacle Disney a Barcelona. Va celebrar amb els amics i amigues una calçotada al Cogul. Va conviure i divertir-se hostatjant-se amb la colla en diferents cases rurals...

I els dies, els mesos... el temps, en general, passava de pressa; i la calor tornava a fer de les seves. I ens trobàvem un altre cop preparant el final del curs: festivals, sopars, dossiers, sortides d'estiu, estades... mil propostes, mil plans, mil històries, mil moments plens de vida, plens d'il·lusió, plens d'essència. Plens de tots i de cadascú de nosaltres.

Una vida feliç, la de la Carla! Edificada per la seva família amb molt d'afecte, amb molt d'amor, amb molt de respecte, amb molta generositat. Decorada amb alegria i diversió. Preparada per compartir, per gaudir, per recórrer un llarg camí. En definitiva, per viure!